

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/1. Vse pošiljate je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠI

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 60 Din, za inozem. 80 Din. Posamezna številka 1:50 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2:50 od petih vrst. Inerturni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Vzpored zborovanja VII. pokrajinske skupščine UJU — poverjeništvo Ljubljana.

V zmislu čl. 18. pravil UJU sklicujemo VII. pokrajinsko skupščino poverjeništva Ljubljana na 5., 6. in 7. julija 1927 v Sokolskem domu v Kranju.

Dne 5. julija:

SEJA ŠIRJEGA SOSVETA.

1. Nagovor poverjenika.
 2. Poročilo o poteku in stanju revizije za leto 1924. in 1925.
 3. Predlogi društev za delegacijo.
 4. Določitev potrebnih odsekov in odsekov članov za delegacijo. Izvolitev verifikacijskega odseka.
- V odseke pridejo le oni predlogi okrajnih učiteljskih društev, ki so jih za skupščino predložila v »Letnem poročilu«.

ZBOROVANJE DELEGACIJE.

Dne 6. julija:

1. Ob 8. uri verifikacija mandatov pri verifikacijskem odboru ob vhodu v zborovalno dvorano. Vsi predsedniki okrajnih društev in delegati naj se prijavijo verifikacijskemu odboru z legitimacijo, pravilno overovljeno od društva. (Legitimacije razpošlje poverjeništvo predsednikom okrajnih društev).
2. Ob 9. uri:

a) Otvoritev po poverjeniku A. Skulju.

Odseki.

Poročilo verifikacijskega odseka o navzočih in pri glasovanju upravičenih delegatih. Izvolitev potrebnih odsekov v

smislu točke 4. seje širjega sosveta. Odseki zbirajo po zaključku debate o programatičnih referatih od 14.—16. ure v prostorih, ki bodo za to pripravljene.

c) Programatični referati:

I. Naš podrobni delovni program s posebnim ozirom na delovanje okrajnih učiteljskih društev. Poroča tov. Jože Pahor.

II. Naš gospodarski program. Poroča tov. Alojzij Hreščak.

III. Naš tisk. Poroča tov. Jos. Ribičič.

č) Tajnikovo poročilo. Poroča strokovni tajnik tov. Josip Kobal.

d) Blagajnikovo poročilo: 1. račun poverjenišva; 2. račun »Zvončka«; 3. proračun poverjenišva; 4. proračun »Zvončka«. Poroča glavni blagajnik tov. Rado Grum.

e) Poročilo nadzornega odbora.

f) Nova pravila UJU.

g) Poročilo in predlogi odsekov.

KONCERT PEVSKEGA ZBORA UJU UČITELJSTVA.

3. Ob 21. uri koncert pevskega zbora UJU učiteljstva.

POKRAJINSKA SKUPŠČINA.

Dne 7. julija:

Ob 9. uri:

1. Poverjenikov nagovor.
2. Vzgoja kmetijske mladine po šolski dobi. Poroča tov. Josip Dolgan.
3. Naša mati.
4. Rdeč križ — človekoljubna organizacija. Poroča tajnik občnega odbora R. K. tov. Ivan Malnarčič.
5. Resolucije.

Udruženje jugoslovenskega učiteljstva — poverjeništvo Ljubljana, dne 12. junija 1927.

Andrej Skulj, poverjenik.

Josip Kobal, tajnik.

ANTON SKALA, Maribor:

Kulturno poslanstvo učiteljstva.

(Govor na zborovanju učiteljskega društva za Maribor dne 11. maja 1927 v narodnih Rušah pri Mariboru.)

(Konec.)

To so vodilne misli, ki so dovolj tehtne, da iščemo neposredne zveze med učiteljstvom in občinstvom, ali boljše povedano med življenjem v šoli in življenjem, ki vira, hrumi in buči zunaj šole, ki ustvarja, prevrača in oblikuje človeka, ki nas sili k ustanovitvi kulturne družbe učiteljstva, staršev in prijateljev človeštva, sploh vseh, ki imajo voljo pomagati pri rešavanju individualnih in socialnih vprašanj današnjih dni in graditi temelj za boljše bodočnost našega človeka in po njem našega naroda in naše države.

Ne čakajmo, da se bodo spremenile razmere ali ljudje! Samo ob sebi se ne izpremeni nič, treba je zunanjih in notranjih vplivov. In kdo naj vpliva, ako ne učitelj-vzgojitelj, kdo naj regulira vplive sil, ki stvarjajo in gonijo življenje na deželi, v mestih, na kmetih, v delavnicah, tvornicah, trgovinah in uradih, ako ne učitelj, ki ima največ prilike in zmožnosti spoznavati, poglabljati se v bistvo sil in iskati zdravil in instrumentov za odstranitev kvarnih tvoril v življenju našega človeka. Učitelj-vzgojitelj torej v družbi in s pomočjo prijateljev človeštva, obenem poznavalcev naših razmer in naših ljudi.

Prirojeno, ali navada je, da kadar hočemo začeti nekaj novega, kadar hočemo nekaj ustanoviti, napraviti, da vselej iščemo vzgledov, po katerih bi se ravnali, ki bi nam olajšali iskanje smeri in uravnanje poti. Ne kateri takoj hite po vzgledu drugim in se jim primeri, da kar presade tujo cvetko v naš vrt. Na žalost pa morajo opaziti, da se tuja cvetka pri nas vselej ne razvija ugodno, da usiha, dokler ne usahne, obenem pa usahne v presajevalcu veselje in volja do nadaljnjega dela.

Ako bomo mi hoteli, o čemer ne dvomim, ustanoviti pri nas organizacijo v smi-

slu navedenih izvajanj za uresničenje ideje medsebojnega, skupnega dela za socialni napredek, moralni in gospodarski dvig našega človeka — in po njem našega naroda — moramo najti vzgled doma. To je, poiskati moramo nekoga, ki dobro pozna našega človeka, našo zemljo, našo vas, našega delavca, kmeta, berača, vagabunda, obrtnika, našega rodoljuba, trgovca, učitelja, zdravnika, odvetnika, duhovnika, našega otroka, dekle in zlasti našo mater. Ali bomo našli pri nas vzgled tega človeka? Da, najdemo ga! To je naš Ivan Cankar, svetnik kraj razburkanega morja našega življenja. Treba bo odpeti čolnice — zaveslati ven v življenje, sprejemati plavajoče, reševati potapljačjo se in jih voditi proti luči, ki jo za nas vse prižiga Ivan Cankar.

Tovarišice in tovariši, ne bom zdaj zaključil s pozivom: Vi vsi, ki se zanimate za razvoj našega človeka in mu želite boljše bodočnost, pridite, da ustanovimo Cankarjevo družbo, da bomo pomagali slehernemu tovarišu in inteligentu na deželi pri tem najtežjem kulturnem delu, ne s pozivom, svoj govor zaključujem s prošnjo:

Tovarišice in tovariši, mi smo hčere in sinovi enega naroda, sestre in bratje našega človeka, opustimo, izogibljimo se vsega, kar nas po nepotrebnem razdvaja, ne cepimo sil v istih vrstah, razmišljujmo o kulturnih nalogah, ki jih ima vršiti učiteljstvo, razmišljujmo o idejah, ki smo prav kar o njih razpravljali, in ko se zberemo drugič na domačem zborovanju, bomo sklepali o tem, kaj nam je storiti, da bomo izvedli danes na novo zasnovano kulturno akcijo v koprski šoli, domu, človeku, narodu, domovini in državi. Vsa učiteljska društva prosimo, da ta govor pregledajo, se o njem razgovore in javijo svoje sklepe poverjeništvu UJU v Ljubljani.

Uredba o krajevnih in oblastnih šolskih odborih za osnovne in meščanske šole.

Člen 15. Vse dopisovanje krajevnega šolskega odbora s šolskimi in z vsemi drugimi javnimi oblastmi je uradno dopisovanje in zanje se ne plačuje ne taksa ne poštnina (člen 1. zakona o taksah).

Člen 16. B. — Oblastni šolski odbor obstoji v vsaki oblasti in vedno na sedežu županijske oblasti. Mesto Beograd je posebna šolska oblast.

Člen 17. Oblastni šolski odbor sestavljajo: a) veliki župan, v Beogradu pa predsednik opštinskega suda, ali njiju namestnika v službi;

b) prosvetni inspektor, v Beogradu pa oblastni šolski nadzornik za mesto Beograd;

c) oblastni šolski nadzornik;

č) oblastni sanitetni referent in oblastni gradbeni referent ali, če tega drugega ni, šef gradbene sekcije, v Beogradu pa šefa občinske sanitete in gradbenega odseka;

d) rektor višje pedagoške šole, upravitelj učiteljstva (ali upravitelj srednje šole, če v kraju ni učiteljstva in meščanske šole), ako bivajo na sedežu dotične oblasti — v Beogradu pa samo rektor višje pedagoške šole in po činu starejši upravitelj učiteljstva;

e) šef krajevne finančne uprave, v Beogradu pa šef finančnega odseka beogradske občine;

f) sreski šolski nadzornik;

g) dva upravitelja osnovnih šol, ki ju imenuje prosvetni oddelek dotične oblasti, v Beogradu pa ju izvoli oblastna učiteljska skupščina za mesto Beograd;

h) po en pismen državljan iz vsakega sreza dotične oblasti, ki jih izvoli oblastna skupščina na rednem zasedanju, v Beogradu pa po en občinski odbornik iz vsakega šolskega okoliša ali, če takega ni, po en državljan, ki jih izvoli odbor beogradske občine in ki smejo biti tudi člani beogradskega krajevnega šolskega odbora.

Izmed oseb pod d) in f) spada, če jih je več, v odbor po eden, in sicer najstarejši po činu.

Člen 18. Predsednik občnega šolskega odbora je veliki župan, v Beogradu pa predsednik beogradske občine; podpredsednik je prosvetni inspektor, v Beogradu pa oblastni šolski nadzornik za mesto Beograd.

Za zapisnikarja izvoli oblastni šolski odbor enega izmed šolskih nadzornikov ali učiteljev, ki so člani občnega šolskega odbora.

Za blagajnika odbora izvoli oblastni odbor enega izmed članov občnega šolskega odbora na sedežu oblasti.

Za opravljanje administrativnih poslov občnega šolskega odbora postavlja in plačuje oblastni odbor na predlog širšega občnega šolskega odbora iz svojega proračuna potrebno administrativno osebje kot stalne ali honorarne uslužbenke.

Oblastni odbor sme določiti blagajniku in zapisnikarju občnega šolskega odbora honorar ter ga izplačevati iz svojega proračuna, če opravljata to dolžnost poleg redne dolžnosti.

Člen 19. Oblastni šolski odbor se deli na širši in na ožji oblastni šolski odbor.

Ožji oblastni šolski odbor sestavljajo predsednik, podpredsednik, zapisnikar, blagajnik in vsi člani, ki prebivajo na sedežu oblasti.

Širši oblastni šolski odbor sestavljajo poleg članov ožjega občnega šolskega odbora vsi ostali (člen 17. te uredbe).

Področje ožjega občnega šolskega odbora določa s posebno pooblastitvijo širši oblastni šolski odbor.

Člen 20. Predsednik sklicuje seje ožjega in širšega občnega odbora po potrebi; širši odbor se sklicuje najmanj dvakrat na leto. Predsednik skrbi, da se izvršujejo odborski sklepi.

Seje se vrše na sedežu občnega prosvetnega oblastva.

Članj se sklicujejo pismeno; obenem se jim priobčuje dnevni red.

Sklepi so polnoveljavni, če je prisotnih nad polovico celokupnega števila članov. Sklepa se z večino glasov prisotnih članov.

Predsednik sme sklicevati po potrebi tudi izredne seje širšega odbora, vedno pa v 15 dneh, če to zahteva pismeno od njega tretjina članov občnega odbora; če pa bi predsednik ne ugodil zahtevi, se priobči stvar ministarstvu za prosveto zaradi nadaljnje odločbe.

(Konec prihodnjic.)

Deci poročenih učiteljic pripada tudi penzija v slučaju smrti.

(Važna odločba Državnega sveta v Beogradu.)

V času ko se v »Narodni Prosveti« po- vdarjajo krivice, ki se dogajajo vku- dobjenim zakonitim pravicam, je zelo tola- žilen pojav objava pravičnega rešenja Dr- žavnega sveta, s katerim je pridobljena no- va socialna pravica učiteljicam.

Meseca februarja 1926. leta je umrla moja žena Natalija — učiteljica v Beogradu, a 13. marca 1926. leta je izdalo prosvetno ministrstvo rešenje pod O. N. Br. 27.655 in odredilo pokojnino mladoletnim otrokom Slobodanu, Mileni in Zoranu, ki se je tudi izplačevala.

Glavna Kontrola je osporila rešenje prosvetnega ministrstva in vložila proti iz- plačevanju tožbo na Državni Svet 2. aprila 1926 pod št. 22.705, za uničenje rešenja po katerem so otroci prejeli penzijo po ma- teri.

Opirala se je na to, ker v uradniškem zakonu ni precizirano, da imajo otroci pravo- čino na pokojnino po materi, državni usluž- benki, če je oče — državni uslužbenec še živ in ker je tudi dolžan vzdrževati otroke (po čl. 118. in 119. civilnega zakona). Nada- lje se sklicuje na odredbo v uradniškem za- konu, po kateri nima nikdo pravice preje- mati dveh pokojnin (temveč samo eno — večjo).

Na to tožbo je poslalo prosvetno mini- strstvo na zahtevo Državnega Sveta svoje pojasnilo in stališče 29. maja 1926. leta — a jaz, kot zastopnik svojih mladoletnih otrok 28. februarja 1927.

Državni Svet je razpravljal o tožbi Glavne Kontrole ter o odgovoru prosvetne- ga ministrstva in zastopnika otrok — ter smatra: da tožba Glavne Kontrole nima za- konite podlage; otrokom pripada pokojnina tudi po materi — čeravno je oče živ in dr- žavni uslužbenec; besedi »državni uslužbe- nec« se v čin. zak. nanašata enako na moške in ženske osebe in se njihovih pravic ne more osporiti, ako ni to predvideno z izre- čnim predpisom. Po čl. 136. uradniškega za- kona imajo vsi državni uslužbeni in njihove

ve družine (torej moškega in ženskega spo- la) pravico do pokojnine. Po čl. 153. urad. zakona se izključuje le prejetje dveh penzij v istem času (če se ima pravico do dveh se sprejme večjo), ne izključuje pa ta člen prejetje pokojnine po materi.

Državni Svet smatra, da je v čl. 154. III./1. uradniškega zakona točno predvideno kdaj izgube otroci pravico na pokojnino, a da v teh odredbah ni omejitve, ki se nanjo opira Glavna Kontrola po čl. 119. civilnega zakona — »ker je oče živ državni uradnik dolžan vzdrževati svoje otroke.«

V razlogih Državnega Sveta je naveden tudi predpis čl. 43. uradniškega zakona, ki so v njem predvidene pravice in omejitve prejetja dodatkov za otroke — če sta oče in mati državna uslužbenca, medtem ko zakon nikjer ne predvideva omejitve preje- manja otroške pokojnine po materi.

V podkrepitev upravičenosti, da imajo otroci živga očeta — državnega uslužbenca pravico do pokojnine po materi, navaja od- lok tudi primer, da je mož dolžan vzdrževati ženo, pa ima žena vseeno po zakonu pravico na svojo osebno pokojnino kot državna uslužbenka in analogno ob sebi umevno tudi njeni otroci.

Po teh utemeljitvah in na podlagi čl. 17. in 34. zakona o Državnem Svetu in uprav- nih sodiščih — je razsodil VI. oddelek Dr- žavnega Sveta na svoji seji dne 19. marca 1927 pod št. 6741, da se zavže tožba Glav- ne Kontrole.

Ta odlok dela čast Državemu Svetu in nam dokazuje, da moremo vedno računati na objektivnost in zaščito naših socialnih in po zakonu pridobljenih pravic.

Beograd, 20. maja 1927.

Boža Radulović, šol. nadzornik.

Tovariše opozarjamo, da se v sličnih slučajih sklicujejo na gorenje rešenje Dr- žavnega Sveta. — Uredništvo.

Po »Narodni Prosveti«.

Delovanje ožjega sosveta UJU - Poverjeništvo Ljubljana.

(Poročilo iz 9. seje dne 2. junija 1927.)

Otvoritev.

Poverjenik A. Skulj otvori sejo in ugotovi sklepčnost. Odsotnost je opravičil tov. Hočev ar. Utemeljuje, zakaj je skli- cal sejo na današnji dan. Takoj za tem po- roča o sestanku poverjenikov v Zagrebu 30. aprila t. l. Poročilo je bilo priobčeno v našem glasilu. Omenja tudi manifestacijsko zborovanje v Metliki, ki so ga ude- ležili belokranjsko in novomeško ter kar- lovško in jastrebarsko okrajno učiteljsko društvo. Sprejeta resolucija je vsem znana iz »Učit. Tovariša«. Zaradi obširnosti dne- vnega reda prosi kratkih poročil in stvarnih debat.

Odobritev zapisnika.

Določita se dva člana, da prečitata za- pisnik 8. seje in poročata o tem. Po poro-

čilu odobri ožji sosvet zapisnik, ki ga člani podpišejo.

Poročilo o izvršenih sklepih.

Tajnik poroča, da so se izvršili vsi skle- pi 8. seje. Vsi odgovori na posamezne vloge še niso došli. Takoj za tem poroča pove- jenik o sestanku okrajnih šolskih nadzor- nikov v Celju 22. maja t. l. Sklepi so se predložili na merodajna mesta. Na našo pobudo pa se je vršila v Mariboru anketa o učiteljski izobrazbi.

Storili so se sledeči sklepi: 1. Uspehi, ki jih doseže organizacija, se morajo v na- šem glasilu bolj povdariti. 2. Učitelji, ki so odslužili kadroski rok, naj dobe mesta onih učiteljev, ki odidejo v kadroško službovanje, ako ni prej praznih drugih mest. 3. Odobri

se postopek vodstva poverjenistva proti Učit. tiskarni. 4. Tehniško vodstvo prireditve koncerta na pokrajinski skupščini se prepusti pevskemu zboru UJU učiteljstva.

Tajnikovo poročilo.

Tajnik poroča o vseh došlih dopisih, ki so načelne važnosti. Po njegovem poročilu so se napravili sledeči sklepi:

1. V načelu pristane ožji svet na razširjenje »Popotnika«. Odvisno pa je to razširjenje od splošnega proračuna pri poverjenistvu, ki ga pod nobenim pogojem ne smemo zvišati. Kakšen bo obseg, bo določila delegacija z ozirom na proračunsko možnost.

2. Učiteljska društva bomo pozvali, da pošljajo vsa poročila o delovanju na svoji samoizobrazbi, o pedagoških in znanstvenih predavanjih itd. izključno le uredništvu »Popotnika«. Tudi druge dopise pedagoške vsebine naj »Učit. Tov.« odda »Popotniku«.

3. Prihodnji letnik »Popotnika« bo dobil ovitek, čigar stroške naj po možnosti krijeje inserati.

4. Izposluje naj se poseben pravilnik o delokrogu okrajnih šolskih nadzornikov, ki naj bo čim samostojnejši, hkrati pa tudi pravilnik za pisarniške poslovodje pri nadzornikih.

5. Deluje naj se z vsemi dovoljenimi sredstvi na to, da ostanejo v Sloveniji vsi dosedanjí okoliši okrajnih šolskih nadzornikov neokrnjeni!

6. Ker se je ugotovilo, da se je zgodila pri zadnjih imenovanjih nekaterim učiteljem in učiteljicam krivica, naj se pozovejo dotičniki, da vložijo na poverjenistvo z dokazi podprte pritožbe. O njih naj razpravlja delegacija ter izreče svojo sodbo.

7. Učiteljske zastopnike v namestilni komisiji naj izvoli učiteljstvo samo. Število članov v namestilni komisiji naj se zviša!

8. Ožji svet mora ugovarjati uredbam, kakršna je ona o krajevnih in oblašnih šolskih odborih za osnovne in meščanske šole, ker se ne ozira na naše razmere in izpreminja važne šolske zakone potom finančnega zakona.

9. Učitelji rezervni častniki naj se kličejo na orožne vaje v času, kakor ga je predlagalo združenje rezervnih oficirjev, dočim naj odpravi to dolžnost moštvo le v glavnih počitnicah.

10. Ožji svet soglasno odkloni spomenico, ki jo je poslal neki spravni odbor v Mariboru. Ker ne more priznati glasom pravil nikakega »aksijskega«, »spravnega« ali podobnega odbora. Članstvo naj se uveljavlja le po legalni poti pri svojih društvih.

Poročilo blagajnika.

Blagajnik navede nekaj glavnih podatkov glede sestave proračuna za poslovno leto 1927./28., in sicer za »Učit. Tovariša«, »Popotnika«, »Zvonček« in upravo. Sprejet je bil sledeči sklep:

Blagajniku se naroča, da sestavi proračun za poslovno leto 1927./28., ki pod nobenim pogojem ne sme biti višji od sedanjega proračuna.

Nato poroča o članstvu pri posameznih društvih. Na temelju njegovega poročila ugotovi ožji svet, da je članstvo od početka poslovnega leta 1926./27 do danes poraslo za 231 članov, med tem ko izkazuje izstop v tem času le 60, kar je ysekakor značilno in razveseljivo.

Urednikovo poročilo.

Urednik »Učit. Tovariša« prečita dopis tov. Knafliča, ki zahteva, da ga priobči na naslovni strani, kar je on prepuštil seji in odločitve. Ožji svet priobčitev odkloni in ugotovi na podlagi izjav vnanjih članov, da v dopisu citirana društva nimajo nobenega stika z dopisom in podpisani člani niso upravičeni jih navajati v oklicu in se sklizecavati nanje.

UJU — poverjenistvo Ljubljana.

Andrej Skulj,
predsednik.

Josip Kobal,
tajnik.

Pokrajinska skupščina v Kranju.

Prošnja.

Učiteljsko društvo za kranjski okraj priredi o priliki pokrajinske skupščine v Kranju trodnevno razstavo deških in dekliških ročnih del, da se omogoči razvoj rokotvornega pouka, ki se pravkar započenja brez enotnega načrta in pravega smotra.

LISTEK.

P. V. B.:

Pacifistična vzgoja.

Nedavno se je v Parizu sestal kongres sledečih združenj: Krščanske unije deklet, Mednarodne federacije združenj za Ligo narodov, Mednarodnega skavtskega združenja, Mednarodnega združenja srednješolskih profesorjev, Katoliške unije za mednarodni študij, Mednarodnega združenja žensk, diplomiranih na vseučiliščih, in Svetovne unije židovske omladine.

Kongres teh združenj je izdal deklaracijo, ki jo prinašamo v naslednjem in ki jo je odobril »Komité sporazuma velikih mednarodnih združenj, ki se zanimajo za vzgojo mladine« (Comité d'entente des grandes associations internationales qui s'intéressent à la formation de la jeunesse), kateri komité združuje 24 mednarodnih združenj.

Pokrajinska skupščina.

Tajnik poroča na kratko o prijavljenih referentih za pokrajinsko skupščino. Koj za tem sestavi ožji svet dnevni red za delegacijsko in manifestacijsko zborovanje. Priobčen je na naslovni strani današnje številke.

Sklep: Ker bo delegacija razpravljala o »Našem tisku«, naj se povabijo najo uredniki naših organ. listov in predsedstvo SSM. Uredniki naj se pozovejo, da pošljejo za referat svoje misli in predloge. Istočasno naj se razpravlja tudi o ustanovitvi Solarske Matice.

Kritje primanjkljaja.

Po kratki in stvarni debati se sklene: Sklep širjega sosveta v Celju z dne 2. svečana 1927 se mora striktno izvesti do stavljene terminu. Ako se to ne zgodi, naj gre zadeva svojo pravno pot.

Počitniški tečaj.

Poverjenik poroča, da se je vršila pri poverjenistvu ponovna anketa, ki je razmotrivala vprašanje o naši samoizobrazbi. Rezultat posvetovanj je bil sklep, da priredijo pedagogski krožek v Mariboru pod okriljem poverjenistva počitniški izobraževalni tečaj. Na vsa okrajna društva smo poslali zadevno okrožnico.

Kmetijsko-nadaljevalne šole.

Nato poroča poverjenik Skulj, da se je vršila 26. maja t. l. v Celju važna anketa za kmetijsko-nadaljevalne šole. Udeležili so se je učitelji, ki že poučujejo na takih šolah, in kmetijski strokovnjaki. Iz črpnog poročila glej v »Učit. Tovarišu« 44. številka!

Predlogi okrajnih učiteljskih društev.

1. Glede resolucij mariborskega in konjiškega učiteljskega društva se sklene:

Z ozirom na točko 1., 2. in 3. ugotovljamo, da smo delali po pravcu, ki naj omogoči pristop v našo organizacijo vsemu učitelstvu brez izjeme. Poverjenistvo je storilo svojo dolžnost v polni meri in hodilo po poti, ki so mu jo zahtale nove smernice. Končno odločitev prepustimo delegaciji, ki naj izreče svojo sodbo.

2. Celjskemu učiteljskemu društvu naj se pojasni položaj pri Učit. tiskarni in upošteva predlog glede plačila takse pri zdravniški preiskavi.

3. Učiteljskemu društvu za ljubljansko okolico je odgovoriti v zadevi CMD in SSM.

4. Ustanovitev fonda za krivično preganjanje učiteljstva se prepusti skupščini.

5. Istotako se predloži sklep marenberskega društva o ustanovitvi Solarske Matice delegaciji.

6. Predlog kranjskega učiteljskega društva o taksiranju šolskih naznanil in izkazov prepustimo skupščini.

7. Glede resolucije laškega učiteljskega društva o izplačilu selitvenih stroškov naj se podvzamejo na merodajnem mestu najodločnejši koraki. Enak sklep se je storil glede izplačila raznih zaostankov na potnih nah okrajnim šolskim nadzornikom itd.

Pozivamo ob tej priliki vsa društva, naj svoje sklepe, predloge in resolucije vedno dostavijo tudi poverjenistvu.

Samostojni predlogi.

1. Tovarišu Ribičiču svetujemo, naj stavi predlog glede kontraktualnih učiteljev pri svojem društvu za pokrajinsko in državno skupščino.

2. Glede redukcije razredov naj se podvzamejo pri vseh merodajnih čimteljih najodločnejši koraki, da se ne ukine noben razred, ker nimamo garancije, da se zopet otvori, ko bo potreba. Ugotovljamo tudi, da število otrok v zadnjih letih rapidno raste.

Ker je bil s tem dnevni red izčrpan, zaključijo poverjenik sejo.

Zelimo in prosimo, da se razstave udeležijo tudi ostale šole obeh oblasti, zlasti ono učiteljstvo, ki ima v tej stroki že kakršnekoli izkušnje.

Za vse predmete jamči Učit. društvo. Istočasno priredi svojo razstavo tudi Protialkoholno društvo pod vodstvom tov. Horvata.

Cerklje, 12. junija 1927.

Za učiteljsko društvo kranjskega okraja:
Josip Lapajne, Andrej Rojč,
predsednik, tajnik.

POZIV DELEGATOM IN UDELEŽEN-CEM!

Vse delegate in ostale tovarise, ki se nameravajo udeležiti letošnje pokrajinske skupščine v Kranju, prosimo, da v svrhu ureditve prehrane in stanovanja zanesljivo takoj priglase Učit. društvu za kranjski okraj v Cerkljah pri Kranju, katere dni žele biti oskrbljeni. Na kasnele prijave se ne bo mogoče ozirati.

Po skupščini se po želji prirede skupni izlet na divno Jezerko, Češko kočo in Krvavec, kar blagovolite na prijavah poljubno označiti, da preskrbimo vozila.

Cerklje, 12. junija 1927.

Za Učiteljsko društvo kranjskega okraja:
Josip Lapajne, Andrej Rojč,
predsednik, tajnik.

Splošne vesti.

— Redukcija nadzorniških okrožij. Poverjenistvo UJU je ob priliki seje glavnega odbora UJU in avdijence pri ministru prosvete vložilo posebno spomenico v zadevi redukcije nadzorniških okrožij. Obrnilo se je na našega referenta v ministrstvu prosvete, da podpira zadevo v zmislu podprtega predloga in je storilo korake pri drugih merodajnih faktorjih, da se redukcija prepreči, oziroma kolikor mogoče omili, posebno pa, da se izvrši le redukcija, ne pa kaka partizanska izmenjava nadzornikov. Sklicalo je tudi posebno anketo nadzornikov v Celje. Akcija poverjenistva je uspela in toliko, da ostanejo na podlagi odločbe ministrstva sledeča nadzorniška okrožja:

Ljubljanska oblast: 1. Brežice, 2. Črnomelj, 3. Kamnik, 4. Kočevje, 5. Kranj z radovljiskim okrajem, 6. Krško, 7. Laško, 8. Litija, 9. Ljubljana — mesto, 10. Ljubljana — okolica vzhodni del, 11. Ljubljana — okolica zapadni del z logaškim okrajem, 12. Novo mesto; Mariborska oblast: 1. Celje, 2. Dolnja Lendava, 3. Gornjigrad, 4. Ljutomer, 5. Maribor desni breg s konjiškim okrajem, 6. Maribor levi breg, 7. Murska Sobota, 8. Ptuj, 9. Slovenjgradec z Dravogradom, 10. Šmarje, Personalno nadzorniško vprašanje še ni rešeno.

— Likvidacija ukinitvenih šolskih nadzorništtev se mora izvršiti do 31. julija t. l. s tem, da morajo nadzorništva prenesti vso imovino in arhive na nov sedež.

— Potnina in dnevnice sreskih šolskih nadzornikov se bodo za šolsko leto 1927./28. izplačevale iz partije 303, pez. 1. in 2. budžeta ministrstva prosvete.

— Učitelji srbohrvaščine. Ministrstvo prosvete se je postavilo na stališče, da v bodoče ne bode nastavljal več posebnih učiteljev za srbohrvaščino na osnovnih in meščanskih šolah v Sloveniji in to iz razloga, ker bo v najkrajšem času zadosti razrednega učiteljstva usposobljenega za poučevanje srbohrvaščine. Ker ne bode posebej potrebe za posebne učitelje, odpadejo nadaljnja imenovanja.

— Ukinitve razredov na osnovnih šolah. Kakor poročajo listi je ministrstvo prosvete ukinilo zaradi štednje mnogo razredov in vzorednic. V Sloveniji je prizadetih ca. 50 razredov. Nekatero šole so bile zaradi premalega števila otrok skrčene na manjrazredne. Več šol, ki imajo dovoljno število otrok, je pa razširjenih v večrazredne. Normala za število otrok v mestih na učno osebo mora biti 30. Ministrstvo je zahtevalo tudi zadostno število učnih oseb tam, kjer jih sedaj ni.

— Novi učni načrt, ki ga je izdalo prosvetno ministrstvo za leto 1926./27. je vzbudil mnogo nevolje med učiteljstvom. Izdelan je bil brez sodelovanja glavnega prosvetnega sveta in brez učiteljskega Udrženja. Ministrstvo je uvidelo sedaj, da bi se dal ta načrt izboljšati, zato je naročilo glavnemu prosvetnemu svetu, naj sporazumno z UJU popravi letošnji načrt tako,

med različnimi člani iste družbe, skupnost pravic in dolžnosti, kakor tudi vedno bolj rastoča medsebojna zavisnost.

Otrok se mora naučiti, da je civilizacija bila in da ostane skupno delo vseh narodov, med njimi tudi onih, ki jih je zgodovina najbolj rezko postavila drugega proti drugemu, in da je nastala Liga narodov iz čuta te skupnosti, iz želje, jo ohraniti in razviti.

Pri domačem ognjišču in takoj od začetka skupne vzgoje, v šoli in v organizacijah, ki izpopolnjujejo delo šole, je treba otroka naučiti vljudnosti napram tujcem in mu vdahniti radovednost po spoznanju njih običajev, po razumevanju njih jezika in njih mišljenja.

Da se pa more vršiti pouk zemljepisja, zgodovine, slovstva, znanosti in umetnosti v tem duhu, mora učitelj imeti oporo v šolskih čitankah, v projekcijskih slikah, v filmih, v stenskih slikah itd.

Treba bo podzveti ankete, ki naj bi razglabljalé kako bi se dal v tem smislu usmeriti pouk v osnovnih in srednjih šolah.

da se bode v bodočem šolskem letu poučevalo v osnovnih šolah že po novem pravilnem učnem načrtu. Ta pa bo v veljavi le dotlej, dokler ne bo izdelan nov definitivni učni načrt. — »Narodna Prosveta št. 42., 43. in 44. prinaša osnutek popravljenega učnega načrta. Po tem osnutku naj bi se pouk priredil na praktičnejši način. Stvarni pouk v prvem in drugem razredu naj se poučuje skupno z maternim jezikom in ne kot poseben predmet. Tudi ročna dela naj bi se ne poučevala kot poseben predmet, temveč je delo uvedeno kot princip v vse predmete in to v smislu projekta novega šolskega zakona.

— Ukinjenje razredov zaradi pomanjkanja šolskih sob. Kakor poročajo listi je ministrstvo prosvete pričelo izvajati načelo, da je potreba za vse razrede in vzorednice dobiti potrebne učne prostore in ne sme pouk trpeti zaradi prostornih neprilik.

— Učiteljice ženskih ročnih del. Kakor se čuje, je prosvetno ministrstvo ponovno odredilo, da se nanovo sploh ne nastavi nobena učiteljica za ženska ročna dela.

— Nemške vzorednice na kočevskih šolah in šole z nedržavnim jezikom. Kakor poročajo listi se bo pričela za nemške in druge vzorednice strogo izvajati točka 3. uredbe ministrstva prosvete O. N. br. 32.580/25 objavljene v 20. br. Osnovne Nastave.

— Izobraževalni tečaj, ki ga je namestnik pov. UJU prirediti za učiteljstvo skupno s ped. krožkom v Mariboru, se bo vršil mesto v Mariboru v drugi polovici avgusta v Ljubljani.

— Zaposlitev odvisnih učnih oseb. Ministrstvo stoji na stališču, da ne smeta biti v nobenem slučaju zaposleni po dve učni osebi v istem razredu. Tudi ne dovoljuje, da bi se zaposlovalo učiteljstvo v pisarnah šolskih upraviteljev.

— Nagrade društvom in kulturnim delavcem v Sloveniji. Uprava kraljevega fonda za nagrado dela na kulturnem, gospodarskem in prosvetnem polju je priznala med drugim za letošnje leto sledeče nagrade: 25.000 Din Engelbertu Ganglu, obl. šol. nazd. v Ljubljani, 10.000 Din Prosvetni Zvezi v Ljubljani, 5500 Din Izobraževalnemu društvu na Jesenicah in Kolu jugoslov. sester Moste-Sv. Peter v Ljubljani, 5000 Din Josipu Lapajnetu, šolskemu upravitelju v Cerkljah, 5000 Din Stanku Grajšniku, učitelju v St. Ilju in Josipu Lustiku, šolskemu upravitelju v Brekmurju. Nadalje po 5000 Din Jakobu Špaljarju, gozdarju v Mariboru in Viktorju Engemanu, gozdarju pri Jelšah. Po 2500 Din Sokoškemu društvu v Gornjem Logatcu in slovenski župi skavtov v Ljubljani.

— Redukcija osemrazrednic. Kakor poročajo listi se osmi razredi spoje s sedmimi in se obdrže samostojni osmi razredi le v krajih, kjer ni meščanskih in srednjih šol.

— Projekt pravil UJU. »Narodna Prosveta« je začela v 43. številki priobčevati nova pravila UJU, ki jih je izdelal na podlagi predlogov poverjenistev Izvršni odbor UJU. Projekt priobčimo v »Učit. Tov.«, ko ga prejmemo, v celoti.

— Oprostitev šolskih upraviteljev. Več kot 10 razredov oziroma vzorednic razrednega pouka. Kakor poročajo listi je minister prosvete odredil, da so upravitelji oproščeni razrednega pouka, če imajo več kot 10 razredov in vzorednic, ne vsteje se pa v iste razredov otroških vrtec in drugih šol pod istim upravitelstvom.

— Pritožba na Državni svet. Tov. Sima Simić, učitelj v Borči pri Pančevu, je vložil pritožbo na Državni svet proti odredbam o disciplinskih sodiščih in o šolskih odborih ter utemeljuje svojo pritožbo s tem, da sta omenjeni odredbi v nasprotju z ustavo.

— Učitelji na razpoloženju morajo do 15. julija t. l. vložiti prošnje, da se jih nadalje zadrži v učiteljski službi sicer jim z 31. avgustom prestane služba in se jim ustavijo službeni prejemi.

Poziv!

Ožji svet je na svoji seji dne 2. junija 1927 ugotovil, da se je zgodila pri zadnjih imenovanjih v ljubljanski in mariborski oblasti nekaterim učiteljem in učiteljicam krivica. Pozivamo dotičnike, da vložijo na poverjenistvo z dokazi podprte pritožbe. O njih naj razpravlja delegacija ter izreče svojo sodbo.

UJU — poverjenistvo Ljubljana.

Dobro bi bilo tudi, da se mladina vsake dežele spravi v čim neposrednejši stik z mladino drugih dežel s pomočjo vseh sredstev, n. pr. s potovanjem v inozemstvo, s študijskim bivanjem med tujci, z dopisovanjem, z izmenjavo risb in ročnih del itd.

To mednarodno medsebojno izmenjavanje, ki bi ga bilo treba nadaljevati skozi vsa šolska leta potom stika med učenci, mladimi vajenci, dijaki in profesorji, je v stanu, da orientira mladino k metodam mednarodnega umstvenega sodelovanja, in pospešuje delo Lige narodov.

Ako bosta vzgoja (rodbinska, šolska in izvenšolska) in pouk (slovtveni, znanstveni, tehnični in obrtno-trgovski pouk) pravljala medsebojno poznavanje in razumevanje narodov, bo to v veliko oporo organiziranju svetovnega miru.

Podpirajte obrambni sklad!

— Kljukarji in enorazrednice. Iz različnih člankov v našem listu se da sklepati, da v naši lepi domovini le še ni izumrl rod s skrivljivo hrbtnico in z belino v zavutih očeh. Jaz, ki spim Matjaževu spanje v hribeh, ne vem dosti, kaj se godi po svetu in sem že skoro pozabil, da je bilo včasih jako uspešno delo pritiskanje kljuk. In zdaj — da se ta doba ponavlja? V zgodovini ponavljanje ni nič nenavadnega. Tako n. pr. današnja državnost in antidravnost ni prav nič različna od bojev starih Grkov za državo in proti državi, ko je moral Sokrat kot protidraven element umreti, da so lažje in brez glavne kontrole živeli sofist in vsakovrstni treburjarji. — Pa kam sem zašel! Ne mislim namreč pisati o zgodovinskih dejstvih, ker nimamo navade, da bi se pri tem kaj učili. Pač pa bi rad načel nekoliko delikatno zadevo o službovanju na samotnih enorazrednicah v oddaljenih krajih. — Pri nas je bila in je še navada, da pošljejo tja koga, ki je ostal po dovršeni maturi brez botra. Mnogi, ki imajo debelo zlahoto, si znajo že pred matoro poiskati toplo gnezdo, kjer po njih mnenju ne brijejo ostre sape nekulture. Ze več let opazujem, da so nekateri iz takimenovanih višjih slojev nastavljeni že prvo leto v krajih, kjer imajo vse življenske ugodnosti in kjer tudi ostajajo, a oni, ki nimajo stricev, da bi znali elegantno na prijemati za kljuko, so pa potisnjeni v kak pozabljen kot, kjer čakajo leta in leta odrešenja, da se jih že loteva obup nad življenjem. Ne rečem, da je v tem protežiranju kaka posebna hudobija, namenoma izvršena. Je pa poseben znak našega časa: ohlapna morala, neke vrste lahkomiselnost, čes, tega ali to poznamo, pa naj gre sem, oni neznanec bo že zadovoljen za začetek kar mu damo. Splošna inteligenca navadno ne pride v poštev. Potem dajo takemu pregnancu na pot tolažilno besedo, da je to samo za kako leto in da ima pozneje prednost za boljše mesto. Te obljube pa navadno toliko držijo kot laška zvestoba. — Kam vodi te vrste morala nam pojasni sledeči slučaj, ki se je baje zgodil nekje v Sloveniji. Pride nekdo v neki kraj in se javi pri tovarišu voditelju nekako takole: »Prišel sem za par mesecev semkaj, dokler se ne dobi zame kako boljše mesto. Imam namreč protekcijo...« Če bi bil jaz voditelj, bi bil odgovoril takole: »Prosim vas časti vredni tovariš (ali tovarišica!), da bi se vrnili h gospej Protekciji, da vam s prvim nakaže plačo na svoj konto. Mi drugi smo namreč državni učitelji.« — Take stvari se dogajajo, ker noče še umreti gospa Protekcija in ljudje nimajo toliko moralne sile v sebi, da bi polomili vse kljuko do nje. Pridemo zopet do stare točke: Vzgoja našega naraščaja je pod ničlo. Če je oni tako naredil — bom pa še jaz. To je morala naših dni. — Sklepadlo se je že o tem, da bi dajali učiteljem po samotnih enorazrednicah posebne doklade. Na vsak način bi morala imeti oblast do takih učiteljev malo več obzirnosti. Po prvem letu izkušnje naj bi se vsak izjavil, če je voljan še nadalje ostati tam. Dobili bi se gotovo pri tej obzirnosti tudi močni ljudje, ki bi dvignili stanje teh šol, videč, da se upošteva njih težavno delo. Kajti delovanje na takih šolah zahteva človeka in polk. Slabotnejši obupa in se izgubi, dostikrat za vedno, če ne najde pravočasno sočloveka, ki ga ume dvigniti. — Napisal sem to ne da bi mislil koga pri tem žaliti. Povdarjam, da protežiranci sami dostikrat niso toliko krivi kot strici in tete, zlasti še, če je njih politični režim na površju. In s to moralo molimo pomesti sami. — Dobro bi bilo, da bi imela organizacija take tovariše v evidenci in zabranila podobna zapostavljanja. — Lar.

— Neprijeten incident. Na binkoštni ponedeljek se je vršil v Kamniku »planjski dan«, vseh gorejskih planšarjev. Zborovanje je bilo zelo stvarno, referati razmeram primerni, soglasje občudovanja vredno. Iz ust vseh referentov je odmeval klic po dvignjenju strokovne izobrazbe naših agrarcev. Povdarjalo se je, da se naše ljudstvo ne interesira za kmetijsko strokovno literaturo, ne za strokovna predavanja. Ob rekapitulaciji je neki govornik povdarjal, da je treba dvigniti strokovno izobrazbo potom osnovnih šol. Pripravljen je načrt, da se za 13 in 14-letne otroke uvedejo zimske kmetijski tečaji. V ta namen nam bo treba dobiti učiteljev. Na žalost mora konstatirati, da učitelji sami niso kmetijski večaki. Kot »vzglede« navaja, da je nekoč zasacolil otroke, ki so s ceste metali kamenje na njivo. Na njegovo vprašanje, zakaj da delajo tako škodo, so mu odgovorili, da je učitelj na šoli priporočal, naj kamenje spravljajo na njivo. Glasen posmeh je zoril po dvorani. Neumesten izpad sem omenil v toliko, da bi zbrani kmetovalci — večina gorjanci — ne ponesli na domove utise, kakor da so učitelji pravcati kmetijski bedaki. Značilno je, da si je par strokovnjakov zabeležilo ta izpad in da bi oni sami omilili neprijetno primero. Po zborovanju je neki kmetijski fant povdarjal, da je sigurno kak tako »neumen« učitelj v kraju. — Gospe, ki se dvomijo o učiteljski kmetijski izobrazbi, opozarjamo, da vse delovanje Sadjarskega društva vodi učitelj Andr. Skulj, da se je čebelarstvo dvignilo po učiteljih (Humeck) in da se je mnogo učiteljev na svoje stroške udeleževalo kmetijskih tečajev na Grmu, v kmetijski stroki sami pa se udeležiti ne morejo, ker nimajo na razpolago primernih zemljišč. Z nesoglasjem med šolo in kmetstvom se kmetijski stan ne more dvigniti.

J. L.
 — Učiteljski tečaji za kmetijski pouk. Uprava specialne kmetijske šole v St. Jurju pri Celju javlja, da je v letošnjem letu predviden na zavodu 5 tedenski učiteljski tečaj, ni pa do sedaj dospelo še odobrenje ministrstva. Uprava je vložila tozadevno

prošnjo za pettedenski tečaj od 11. julija do 14. avgusta, nato so pa dobile vse kmetijske šole poziv od ministrstva v koliko želijo imeti učiteljske tečaje, da jih ministrstvo organizira enotno. Kakor hitro dosepe odobrenje tečaja in tozadevna kredita, se termin za prijave in početek tečaja razpiše. Sprejelo se bo okrog 20 učiteljev, najbrže z brezplačnim stanovanjem ter proti delni odškodnini za prehrano na zavodu.

— Izobraževalni tečaj učiteljskega društva UJU za kočevski okraj se vrši dne 2., 3. in 4. julija t. l. v Kočevju in ne v Ribnici kot je bilo javljeno v 43. številki »Učit. Tovariša«. — Dnevi so se morali spreminiti zaradi pokrajinske skupščine. Iz okraja so do sedaj prijavljeni že 24 člani. Stanovanja so preskrbljena brezplačno, oziroma za malenkostno odškodnino. — Odbor.

— Kateri učitelji se morajo staviti najprej na razpoloženo. Principi, ki se jih drži šolska oblast so sledeči: 1. Oni, ki niso dobili službenega mesta z razpisom; 2. mlajše učiteljske, ki je v poslednjih dveh letih imelo več bolezenskih dopustov; 3. učiteljice, ki so poročene z dobro situiranimi soprogi.

— Kolikor šolskih sob, toliko razredov. Ministrstvo prosvete je nameravalo zapreti vse one razrede, za katere ni posebnih sob. Na ta način je nameravalo pospešiti zidavo šol in učnih sob, da pridemo do normalnih razmer. Za enkrat je pa moralo ministrstvo opustiti ta načrt, ker bi bila njega izvedba na škodo šolstva in ni bilo računati z uspehom. Krajevni šolski odbori dobe te naloga, da preskrbe v gotovem času potrebne prostore.

— Gospod minister prosvete je odločil, da morajo prosvetni oddelki pozvati vse učitelje, ki dovrše do 31. avgusta t. l. 35 učinkovitih službenih let, da vložijo takoj prošnje za stalno upokožitve.

— Prijava za izpraznjena učna mesta na meščanskih šolah mariborske oblasti. V začetku šolskega leta 1927/28. bo izpraznjenih več mest na meščanskih šolah mariborske oblasti. Učitelji osnovnih šol, ki žele vstopiti v učiteljsko službo iz osnovnih na meščanske šole, naj vposlejšje nekoliko vane prijave po uradni poti (potom šolskega upravitelja), ki vposlejšje prijavo sreskemu poglavarju do 1. junija 1927 velikemu županu mariborske oblasti (prosvetnemu oddelku) v Mariboru. V prijavi je navesti datum in uspeh zrelostnega izpita, datum in uspeh usposobljenostnega izpita ter skupino predmetov, za katere se prošilec zanimala.

— Delitev razredov z nad 50 otroci. Kakor poročajo listi je ministrstvo prosvete odobrilo, da se lahko otvorijo vzporrednice, če je nad 50 otrok v enem razredu in če je prostor za vzporrednico dan, da se lahko v njem poučuje s polnim številom tedenskih učnih ur.

— Koncert Pevskega zbora učiteljstva UJU. V nedeljo 19. junija ob 15. uri priredijo pevski zbor koncert v St. Vidu, ob 20. uri pa na Viču. Program: Žgane: Maro (medjimurska), Adamič: Vragova nevesta, Mokranjac: Mekam (turška), Lajovic: Veseli koledniki in Gozdna samota, Konjović: Vragolan, Žgane: Zibu kaj, Gotovac: Smejno čudo, Jadovanka za teletom in Prigovor. Vstopnice so že v predprodaji. Tovariši in tovarišice, s svojo navzočnostjo in priporočanjem žrtvujete tudi vi svoj delež za našo skupno stanovsko stvar.

— Uporaba učbenikov v osnovnih šolah. Ministrstvo prosvete je odredilo, da se smejo uporabljati v osnovnih šolah le knjige državnega izdajanja, ki imajo odobritev od ministrstva.

— Maturantom ljubljanskega učiteljskega iz leta 1907. Določeno je, da se vrši seštanek 2. in 3. julija v Celju. Jeršetož Jože preskrbi prostor in prenočišče. Natančnejši program zadnji teden. — Na vprašanje, velja poziv tudi dekletom, odgovorjam: dobro doše, a pozivljati jih na sestanek nisem pooblaščen. Zdrami se ena, mešana družba bolje vleče. — Grčar Tit.

— Maturantnje učiteljskega pri uršulnikah iz leta 1907. Iskreno vabim glasom dogovora ob naši 15-letnici, da se gotovo prav vse udeležijo 20-letnice, ki smo jo z najbližnjimi dogovorile za dan 19. avgusta t. l. v uršulinskem samostanu v Ljubljani. Pri glase in eventualne predloge za morebitni posebni program sprejema Anica Lebar, strokovna učiteljica, Ljubljana, Florijanska ulica 7. Na veselo svidenje!

— Ročni katalog za leto 1927/28. izide prve dni avgusta t. l. v Učiteljski tiskarni. Ker vsebuje ta priročna knjižica poleg običajnega gradiva vse najnovejšo odredbe in izpremembe, naj si jo vsaka učna oseba pravočasno naroči.

— Adlešič ob Kolpi. Tovariši in tovarišice! Po Sloveniji potuje človek, ki se izdaja za mojega bratranca ali strica — izdal se je v Krškem srezu tudi za mojo osebo. Dotičnik je brez vsakega poklica. Izjavljam, da s to osebo nisem v nobenem sorodstvu; v mojem rojstnem kraju je namreč več družin, ki se pišejo Sumperer. Prosim, da vzamete to na znanje. — I. Sumperer, šolski upravitelj.

— Izlet na Balkan. V času od 21. julija do 2. avgusta t. l. napravi »Probuda« potovanje preko Zagreba, Subotice, Zombolje, Orsove v Bukarešto. Od tam preko Konstanze po Črnem morju v Konstantinopol. Vrnitev skozi Svilengrad, Plovdiv in Sofijo ter Niš in Beograd. Natančnejše podatke daje Gospodarski odsek »Probude«, t. č. Tehnična srednja šola v Ljubljani. Prijave do najkasneje 20. junija 1927.

— DRUŽBA SV. CIRILA IN METODA je edina družba, ki podpira šolstvo in obmejno učiteljstvo. Kaj ste storili za njo? Ali ste poiskovali obuditi domačo C. M. podružnico? Pomagajte ji, da vam pomore!

— Izlet v Nemčijo. »Probuda« priredi skupno izlet v Nemčijo od 10. do 23. avgusta t. l. Obiščejo se sledeča mesta: München, Nürnberg, Frankfurt a. M. (Kjer se vrši do 28. avgusta internacionalna razstava »Godba v življenju narodov«). Hannover, Hamburg, Dresden, Praha, Wien. Prijave do 1. julija t. l. Podrobni podatki se dobe pri Gospodarskem odseku »Probude«, t. č. Tehnična srednja šola v Ljubljani.

— Razstava na obrtno-nadaljevalni šoli v St. Vidu nad Ljubljano. Na binkoštni ponedeljek sem si ogledal na St. Vidski šoli prirejeno razstavo risalnih in pisnih izdelkov tamošnjih vajencev, kakor tudi ono izdelkov pomožniške preizkušnje. Razstava je bila prirejena v okusno okrašeni risalnici. Izmed številnih strokovnih risb so prevladale one detajlov v naravni velikosti, kar je tudi iz praktičnega stališča povsem pravilno. Ravno po teh risbah sem uvidel, da ima šola rutinirano učno moč, ki ve in zna uveljavljati praktične potrebe obrtnikove. Risbe projekcijskega risanja so bile točne, one prostoročnega risanja lične in primerne. Vse pa opremljene s pravilno pisavo. Pisni izdelki iz knjigovodstva, spisja, računstva, so lični tako po obliki, kakor pravilni po vsebini. V premmogih sem zasledil prav čedno izpisane pisave. Prav dober vtis so napravili res lično izdelani objekti pomožniške zadrudne preizkušnje, kateri vsi so bili opremljeni s strokovnimi ščikami. Razstava dela v vsakem oziru čast pridnemu učiteljskemu zboru, kateremu je na uspehih le čast.

stitati. Ko sem zapuščal razstavo, sem si nehoti želel, da bi jo ogledali predvsem oni, ki so poklicani presojati trud učiteljev. Radoveden sem, v koliko se je ta moja skromna želja izpolnila. — Pl.

— Ni dovolj, če zahtevate pri trgovcu samo žitno kavo. Teh je več vrst. Če hočete res nekaj redilnega in okusnega, potem zahtevajte ŽIKO v rdečem zavitku.

Učiteljski pravnik.

—Š Učiteljsvu na razpoloženju. Državni uslužbenci, ki se nahajajo na razpoloženju, niso primorani, ako obolijo, javiti tega svojemu starešini po § 104. uradniškega zakona, ker isti zanje ne obstoja. Ako so pa pozvani na službovanje in se pozivju ne morejo odzvati radi boleznij, tedaj pa morajo to javiti svojemu novemu neposrednemu predstojniku. V slučaju pa, da mora državni uslužbenec, ki je na razpoloženju, zapustiti radi zdravljenja svoje stalno bivališče, tedaj mora zaprositi za dopust.

—Š Upokojeni državni uradniki pridejo ob priliki reaktivacije v ono kategorijo, ki odgovarja njihovi predizobrazbi, ne glede na to, ali so bili pred upokojitvijo po čl. 230. urad. zakona razvrščeni v višjo kategorijo (razsodba drž. sveta br. 42.912 od 6. in 9. novembra 1926).

Pevski zbor UJU učiteljstva.

—pev. Pevke in pevc. Pevski tečaj se prične 17. junija ob 10. uri dopoldne. V naslednji številki »Učit. Tov.« je bilo pomotoma javljeno, da se prične tečaj 18. ob 9. uri. Upamo, da prihitite polnoštevilno, ker je vse delo za koncerta že v polnem teku.

Naša društvena zborovanja.

Tabor treh učiteljskih društev v Mežici. — Akcija tov. Knafliča po okrajnih učiteljskih društvi.

Sklepi društev:

UČITELJSKI TABOR V MEŽICI.

I. Resolucija treh društev: Mežiškega, Marenberškega in Slovenjgraškega učiteljskega društva sprejeta na skupnem zborovanju dne 11. junija 1927 v Mežici:

Ko manifestirajo naša tri obmejna društva za idejo stanovskega edinstva, ko ugotovljamo dejstvo in se ga veselimo, da je misel stanovskega edinstva zmaga la na čeli črti in v čeli državi in bodo kmalu klub odkritim in prikritim nasprotnikom tudi vsi hrvatski tovariši včlanjeni v našem mogočem Udruženju, se hkrati zavedamo, da smo se oprostili spon, ki so nas ovirale v razmahu naših sil, se zavedamo moči zedinjenega učiteljsstva in pričakujemo od našega vodstva v Beogradu in našega poverjenstva, ki mu izrekamo svoje zaupanje, da organizira naše sile na vseh kulturnih področjih k pozitivnemu delu v prospeh šole, stanu, naroda in države.

II. Učiteljsko društvo za okraj Slovenjgrдец zbrano 11. junija 1927 na svojem zborovanju odklanja okrožno »spravnege odbora« tov. Knafliča, ker v smislu organizacijske discipline ni upravičeno samolastno pošiljati okrožnice na vsa sreska društva. Slovenjgraško okrajno učiteljsko društvo je bilo, je in ostane na stališču strogo strokovne stanovske organizacije brez vsake politične primesi in hoče tudi nadalje sodelovati pri zgradbi popolnega stanovskega edinstva, v kojem smislu po sprejetih skupščinskih sklepih deluje ožji sosvet, kateremu tem potom izrekamo popolno zaupanje.

III. Učiteljsko društvo za Marenberški okraj, zbrano 11. junija 1927 na svojem zborovanju, je sklenilo sledeče:

Odklanjamo razne predloge nekompetentnih »spravnih odborov« kot neumestne in kot v nasprotstvu stoječe z načeli pravilnega postopanja v organizaciji ter izjavljamo, da tvori deklaracija podlaga za nadaljno delo v organizaciji in sprejmemo vsakega, ki hoče delovati na tej podlagi z odprtimi rokami.

IV. Učiteljsko društvo za mariborski okraj, zbrano dne 6. junija v Rušah, odločno odklanja predloge spravašev, ker niso imeli nobenega pooblastila razposiljati sami take okrožnice na naša društva in ker vidimo, da niso prava baza za ustvaritev stanovske sloge. Smo odločno za slogo in edinstvo našega stanja, a vse to na realni in zdravi bazi iskrenega tovarištva, ki ga naj pokažejo izstopivši tovariši — kakor bivši član »Sloškovne zveze« — s takojšnjo likvidacijo »Edinstva« in vstopom v UJU, kjer se lahko legalno uveljavljajo.

Ne le na jeziku, ampak v naših srch nosimo, v našem šolskem in izvenšolskem delovanju pa izražamo in udejstvujemo narodno in državno edinstvo, ne le primorani po ustavni zaprisegi, marveč kot pravi jugoslovenski učitelji in domoljubi. Zato vedno vsiljevanje tega izraza v naša društvena pravila od gotove strani smatramo kot sumničenje in dvom glede našega narodnega in državljskega zavedanja ter take predloge kot neumestne in ne baš tovarištvo kazajoče, odločno zavračamo, ker smo nacionalni in patriotični v pozitivnem pravcu, česar se dobro zavedamo.

Slej ko prej ostane naša kardinalna zahteva: »popolno stanovsko edinstvo brez ozira na izvenstanovsko opredelitev članov!« Poverjenstvu, ožjemu sosvetu in našemu društvenemu predsedništvu pa izrazimo naše popolno zaupanje in jih poziv-

vamo, naj našo organizacijo kakor doslej tudi odslej vodijo v smislu onih stanovskopolitičnih smernic, katere jim je dala lanska pokrajinska skupščina v Celju.

Našim društvenim delegatom pa nalagamo, da na letošnji pokrajinski in glavni skupščini nastopijo v smislu te resolucije.

V. UČITELJSKO DRUŠTVO UJU ZA SMARSKO-ROGASKI OKRAJ zbrano na zborovanju 13. junija 1927 v Rogatecu odklanja predlog tov. Knafliča in njegovih šestih tovarišev, ker jih ni nihče pooblastil, ne poverjenstvo in ne kako društvo, da razposiljajo okrožnice na vsa sreska društva UJU. S tem so kršili organizacijsko disciplino in pozivamo svoje delegate na pokrajinski skupščini, naj isti proti njim postopajo po pravilih in jih izključijo.

Odklanjamo vsak kompromis in sprejem članov, ki bi ne pripoznali temeljne osnove organizacije, t. j. popolnega stanovskega edinstva brez ozira na izvenstanovsko opredelitev, ali bi hoteli ta temelj omajati in zopet razdvojiti enotno stanovsko organizacijo, v katero je sedaj vsakomur mogoc pristop.

Pridružujemo se naziranju srbskega učiteljskega in izvršnega odbora UJU, ki smatra za nepotrebno, da se vnaša izraz narodnega edinstva v pravila in tudi mišljenje hrvatskega učiteljskega, katerega predstavniki so na konferenci poverjenikov UJU v Zagrebu povdarili za nepotrebno, da se vnaša ta izraz v nova pravila. Nacionalni moment organizacije je v novih pravilih dovolj predviden in ni treba, da bi ga podčrtavali še z zahtevo, ki nam jo itak predpisuje službena dolžnost.

Delegacija je na lanski pokrajinski skupščini izvolila ožji sosvet za tri leta in ga je poverila, da vodi organizacijo na temelju novih smernic. Ožji sosvet je to svojo nalogo v polni meri izpolnil in se ravnal po dani nalogi, ki jo je prejel od pokrajinske skupščine. Zato nimamo povoda, da bi izrekli nezaupevanje komurkoli in zahtevali od kogarkoli naj odstopa. Najmanj opravilno je zahtevati tak odstop na ljubo onim, ki so se sami odtegnili skupnemu legalnemu stanovskemu delu in so izstopili iz organizacije UJU, ki je v naši državi edina predstavnica stanovskega in narodnega edinstva učiteljskega. Ožji sosvet je bil izvoljen z zaupanjem večine, na temelju točno opredeljenih načel in naj svoj mandat izpolni do poteka funkcijske dobe.

»Edinstvo« naj se takoj razdruži in naj njega člani s tem pokažejo, da so stopili na pot iskrenega stanovskega tovarištva do vsega učiteljskega brez ozira na izvenstanovsko opredelitev. List »Edinstvo«, ki je fakično razdvojil učiteljske vrste, naj takoj prejenja. Člani »Edinstva« naj se rednim potom vrnejo v UJU in naj se lojalno in legalno uveljavljajo.

Člani UJU odločno odklanjamo vsako misel, da bi prevzeli aktiva, ali kak primanjkljaj razdruženega Edinstva, kakor to omenja tov. Knaflič in njegovi prijatelji v nelegalno razposlani okrožnici na naša društva.

Poročila:

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MEŠTO MARIBOR IN Bližnjo OKOLICO je priredilo dne 11. maja 1927 svoje običajno mesečno zborovanje združeno z izletom v Rušah.

Udeležba. Z vlakom ob 11. uri se je odpeljalo v Ruše 68 članic in članov, ki so se po prihodu vlaka zbrali v dvorani gostilne pri Novaku, kjer se je takoj otvorilo zborovanje.

Potek zborovanja. Predsednik A. Skala pozdravi zborovalce, posebej še A. Berganta, šolskega ukrajitelja v Rušah in se mu zahvaljuje za podporo, ki jo je nudil društvu s tem, da je pripravil in preskrbel vse potrebno za zborovanje in ogled tovarne dušika, ki ga je društvo imelo na svojem programu. V pozdravnem govoru je tudi naglašal pomen zborovanj izven mesta.

Tov. Bergant se je zahvalil za pozdrav in pozdravil zborovalce v imenu domačega učiteljstva.

Ko predsednik sporoči uspeh nabiralne akcije za tov. Möderndorferja, za katerega se je nabralo med mariborskim učiteljstvom okrog 400 Din, preide na dnevni red, ki obseva 1. predavanje »Kulturna misija učiteljstva« in 2. predloge.

Predavanje. Tov. predsednik podaja v skrbno sestavljenem referatu globoko zasnovane misli o kulturnem poslanstvu učiteljstva. Najprej opisuje nesebično in požrtvovalno delo naših prednikov učiteljev, ki so v narodu budili narodno zavest in mu polagali kulturni temelj, nato pa iznaša ideje, ki naj dandanašnji vodijo učiteljstvo pri njegovem kulturnem delu med narodom. Zborovalci so ga za lepo in stvarno predavanje nagradili s priznanjem in pritrjevanjem. Tov. predsednik obljubi, da bo dal objaviti predavanje v stanovskem listu.

Predsednik da predavanje na razgovor. Tov. Cvetko izrazi zahvalo za lepo predavanje in željo, da se čim preje objavi. Tov. Hren predlaga odsek, ki naj bi skušal v predavanju iznešene ideje realizirati. Tov. Alt tudi pozdravlja prubudo lepih idej, vendar se mu ne zdi primerno, da bi se kar takoj izvolil odsek. Bolje je, da se počaka in vidi kako se bo stvar razvila, ker je tudi mogoče, da se bodo nekateri javili prostovoljno v tak odsek in razvili akcijo. Predsednik je tudi mnenja, da se počaka na razvoj stvari, ko se bo o zadevi razpravljalo na zborovanjih po objavi referata v listu.

Predlogi. Pri tej točki se oglasi tovariš Cvetko s predlogom, naj bi se na enem prihodnjih zborovanj predavalo o koncentracijskem pouku. Povod za stavljeni predlog mu je dala želja šolskega nadzornika, naj bi učiteljstvo skušalo uvesti ta način pouka v šolo. O predlogu se razvije debata, v katero posežejo tov. predsednik, tov. Tomažičeva in tov. Alt. Ko se zadeva razjasni, odpade stavljeni predlog. Ko stavi tov. Malenšek predlog, naj člani razmišljajo o predlogih in navodilih za delegate, ki pojdejo na pokrajinsko skupščino, zaključi predsednik zborovanje. Temu sledi skupen obed, ki poteče v veselem razpoloženju in petju.

Po obedu se zborovalci skupno udeležijo ogleda tvornice za dušik, karbit in železsilicij. Predsednik se je po ogledu najlepše zahvalil poslovojni, ki je kazal in tolmačil obrat v tvornici. Po ogledu se je razvila nepriljena tovariška zabava pri Muleju. Ob 6. uri pa smo se odpeljali veseli in zadovoljni z zborovanjem zunaj mesta domov. Od vseh strani se je izrazila želja, naj se čim večkrat prirejuje zborovanja drugod in ne le v Mariboru. — Anton Skala, Silv. Rode.

+ Celjsko učiteljsko društvo je zborovalo dne 7. maja t. l. v Petrovčah ob udeležbi 113 od 153.

Tov. predsednik pozdravlja članstvo ter gosta tov. Kukovčeva ter tov. Wudlerja star. — Omenja nedemokratični način volitev v disciplinska sodišča in zadnji

načrt šolskega zakona, ki je svojim prednikom sledil v pozabljenju. Poročilo o reviziji finančnega gospodarstva Poverjeništvu je članstvo sprejelo s primernimi komentarji. O ciljih »Pedagoške centrale mariborske oblasti« naj društveni prosvetni odsek prihodnje poroča in stavi predloge.

Da more učiteljstvo uravnati svoje stališče do Učiteljske tiskarne, naj Poverjeništvu društvu točno poroča o sestavi sedanje njene uprave, o njenem finančnem stanju in razmerju do članstva UJU.

Predavala je tov. Eliza Kukovčeva »O učenčevem vprašanju pri pouku v smislu doslednega udejstvovanja učnega načela samodelavnosti«. Očrtala je stremeljenja, ki gredo za tem, da se čimbolj izvaja princip učenčeve samodelavnosti pri pouku in dokazovala njegovo utemeljenost in vrednost. Podala je več praktičnih primerov, kako se v raznih predmetih da uveljavljati ta moderni pedagoški princip. Članstvo je bilo vrli tov. predavateljici za njen globoko in obširno zasnovani ter koristni referat zelo hvaležno.

Delegatom za pokrajinsko skupščino so bili izbrani poleg tov. predsednika: 1. Rajko Vrečer, 2. Janko Pogačnik, 3. Franjo Roš, 4. Franjo Razpotnik; namestnikom: 1. Milena Žagarjeva, 2. Robert Senica, 3. Peter Jankovič, 4. Mira Jankovičeva. Delegatom za državno skupščino: 1. Blaž Jurko, 2. Janko Pogačnik, 3. Nande Vidmar.

Pri slučajnostih se je obravnavala zadeva zdravniških preiskav obolelega učiteljstva, od katerega se zahteva plačilo taks, čeprav je oblast sama pozvala obolelega k zdravniški preiskavi. Tu se je konstatiralo, da po uradniškem zakonu plačuje uradnik takso sam le ob negativnem izidu preiskave. Poverjeništvu naj to vprašanje razčisti.

Tov. nadzornik R. Pestevšek je podal nekaj pojasnil k uradnemu poslovanju šolskih upraviteljev.

Junija se bo vršil društveni občni zbor, dotlej pa se izvedejo tajne in svobodne volitve novega odbora z listki.

Družabna zabava je zaključila lepi majniški dan v prijaznih Petrovčah.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ** je zborovalo v nedeljo 22. maja na deški šoli v Trbovljah-Vode. Od 104 članov je bilo navzočih 65.

Po pozdravu predsednika so se prečitali in obravnavali dopisi. — V zadevi podpore tovarišu Möderndorferju se sklene, da ga podpiramo še nadalje, dokler se zadeva ne razčisti in dobi zopet vsakdanji kruh. Vsak član plača mesečno 1 Din. Že iz blagajne odposlani znesek se naknadno odobri.

Naše društvo je pristopilo k pevskemu zboru slov. učiteljstva kot ustanovnik. Kot podporni člani naj pristopijo člani sami.

Tov. Kislingerju se poveri sestava predlogov za pokrajinsko skupščino v Kranju.

Dopis spravnega odbora se prebere in napravi sklep, ki je bil objavljen v »Učit. Tov.«

Tov. Lebar kot računski pregledovalec pojasni, kako je nastal pomotoma v blagajniški knjigi primanjkljaj in se zahvali tov. Bučarju.

Delegatom za pokrajinsko skupščino se izvolijo tov: Kislinger, Pleskovič in Beg. Namestnikom tov. Lebar in Ramovševa.

Na glavni skupščini nas zastopa tov. predsednik Rob. Plavšak. Njegov namestnik je tov. Rud. Pleskovič.

Predsednik poda pojasnilo o občnem zboru Učit. tiskarne in vabi člane-zadružnike k pristopu.

Na predlog tov. Kislingerja si društvo izvoli zastopnika za ocenjevalno komisijo.

Tov. Pleskovič stavi resolucijo o selitvenih stroških. UJU naj se na pristojnem mestu odloči

no zavzame, da se izplačajo zaostanki. V negativnem slučaju vložijo prizadeti tožbo. Za društvo državnih nameščencev se dovolijo 50 Din iz društvene blagajne.

Društvo je priredilo v tekočem mesecu dva tridnevna rokotvorna tečaja v Trbovljah in Zidanem mostu pod vodstvom ravnatelja Al. Novaka, ki sta prav dobro uspela. Stroške so poravnali deloma udeleženci sami, deloma krajni šolski sveti: Trbovlje, Zidani most, Laško, Loka in Hrastnik.

Popoldne se je vršil izvrstno obiskan in uspel koncert učit. pevskega društva pod vodstvom prof. Gröbminga, katerega smo se polnoštevilno udeležili.

Prispevajte kot podporniki »Pevskemu zboru UJU učiteljstva«!

Rokotvorni pou

Vse potrebščine za KNJIGOVESTVO IN KARTONA dobite najceneje v trgovini

»ŠAGRIN« dr. z o. LJUBLJANA, Miklošičeva cesta (nasproti Hotela Union.)

Izšel je!

Gröbming - Lesica - Mole:

Izšel je!

Srbskohrvatsko-slovenski slovar

Besedni zaklad tega slovarja vsebuje na 432 straneh vse izraze iz vseh knjig, ki so v rabi na naših šolah, poleg tega pa vse izraze iz vsakdanjega življenja za dom in urade, v kolikor so različni od slovenskih.

Slovar je opremljen z akcenti, kar je neprecenljive vrednosti za šolo, ker brez akcentov ni mogoče srbohrvaščine pravilno izgovarjati. V slovarju je upoštevana ijekavščina in ekavščina, tako da ne pride človek v zadrego ne pri čitanju hrvaških, ne srbskih knjig.

Ker je naklada slovarja zelo mala in ker bo zato v nekoliko tednih knjiga razprodana, je v Vašem interesu, da slovar čimprej naročite.

Naročila sprejema

Učiteljska knjigarna, v Ljubljani, Frančiškanska ul 6

Cena 50 Din. Pri skupnem naročilu (najmanj 10 izvodov) cena à 45 Din.

A. & E. Skaberne, Ljubljana.

CEFIR

za srajce in bluze
v veliki izberi!

Pelikan

ZALOGA BARV, TUŠEV IN RADIRK
POVSOD NA ZALOGI • TISKOVINE NA ZAHTEVO
GÜNTHER WAGNER, WIEN X. 1.

**Naročajte vsa tiskarska dela
za društva, šole, urade itd. itd.
v Učiteljski tiskarni v Ljubljani!**